

การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการสร้างพระพุทธรูปยุคศิรี
ศรีสุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมทวารวดี
เมืองอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

The Participation of the Public, Private and Civil Society Sectors in Building
The Phra Buddha Pussayakhiri Sri Suwanabhum and Developing Place
of Civilization to Connect Tourism Dhavaravati of Mueang U-Thong
Suphan Buri Province

¹พระครูปลัดพุทธิวัฒน์, ²พระครูโสภณวีรานุวัตร, ³ณัฐวุฒิ เอี่ยมอินทร์

¹Phrakhrupaladphutthiwat, ²Phrakhrusophonweeranuwat, ³Natawoot lamin

¹⁻³วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³SuphanBuri Sri Suvarnabhum Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

¹Corresponding author, e-mail: phrakhugong@gmail.com

Received: June 26, 2025; Revised: August 08, 2025; Accepted: August 15, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการสร้างพระพุทธรูปยุคศิรีศรีสุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอุทอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสอบถามจากชุมชน 214 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูป/คน และจัดเวทีเสวนาผู้เชี่ยวชาญ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นพื้นฐาน และแบบอุปนัยวิธี

ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัจจัยการมีส่วนร่วม 6 ด้าน พบว่า มีปัจจัย 3 ด้านที่ช่วยผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ 1) ประวัติศาสตร์ เป็นการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์เข้ากับชีวิตประจำวัน 2) เศรษฐกิจ เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน และ 3) วัฒนธรรม เป็นการให้ความสำคัญกับความเชื่อและค่านิยมของชุมชน 2. กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายพบว่า ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมสูงในทุกมิติตามกรอบแนวคิดของโคเฮน โดยเฉพาะการตัดสินใจและลงมือทำ ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเจ้าของร่วมในโครงการ แต่การประเมินผลยังขาดระบบที่เป็นทางการควรมีการพัฒนากระบวนการประเมินผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น 3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายแบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ 1) ผลการกระทบและความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อโครงการฯ ส่วนใหญ่เห็นว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เกิดการกระตุ้นการท่องเที่ยว มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ และมีความพึงพอใจต่อโครงการฯ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมาก 2) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมควรดำเนินงาน คือ (1) สร้างช่องทางสื่อสารที่เปิดกว้างและโปร่งใส (2) จัดตั้งคณะกรรมการร่วม และจัดทำงบประมาณประชาชน (3) จัดกิจกรรมร่วมกัน

เช่น ให้รางวัล สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ และ (4) มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; พระพุทธปุษยคีรีศรีสุวรรณภูมิ; การท่องเที่ยว; แหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง

Abstract

This research aimed to study the factors contributing to participation, the participation process, and strategies to promote participation among the government, private sector, and civil society in the construction of the Phra Buddha Pussayakhiri Sri Suvarnabhumi and the development of the linked tourist area of the Dvaravati civilization in U Thong district, Suphan Buri province. A mixed-methods research approach was employed, combining qualitative and quantitative research. Data was collected using questionnaires from a sample of 214 individuals selected using by Taro Yamane's formula and stratified sampling. The response rate was 97.66%. In-depth interviews were conducted with nine key informants, and a focus group discussion was held with five experts. Quantitative data was analyzed using basic statistics, while data from interviews and focus group discussions were analyzed using inductive analysis.

The findings were as follows: 1. Factors contributing to participation: Three key factors were found to drive the project's success: 1) history, related to easy-to-understand communication and linking history to daily life; 2) economy, related to building cooperation among all sectors; and 3) culture, related to valuing community beliefs and values. 2. The participation process of network partners found that: All sectors are highly involved in all dimensions according to Cohen's framework, especially in decision-making and implementation, reflecting shared ownership of the project. However, evaluation still lacks a formal system. A more concrete evaluation system should be developed. 3. Guidelines for promoting participation of network partners. The study results are divided into 2 areas: 1) the results of the impact and satisfaction of the community towards the project, most of them saw that there is an increase in average household income, infrastructure development, tourism stimulation, pride in identity and overall satisfaction with the project, with an average of 4.24, which is at a high level. 2) Suggestions for promoting participation should be implemented as follows: (1) Create open and transparent communication channels. (2) Establish a joint committee and prepare a public budget; (3) organize joint activities such as giving awards and creating public relations materials; and (4) develop community products, promote cultural tourism, and create a cooperation network.

Keywords: Participation; Phra Phuttha Pusyakhiri Sri Suvarnabhumi; Tourism; Dvaravati Civilization Site U Thong City

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการทำงานนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคม ระดับองค์กร หรือระดับประเทศมี

ความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2553) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาโครงการสร้างพระพุทธรูปศิวิไลศรีสุวรรณภูมิให้เชื่อมโยงกับกลุ่มแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอู่ทองเพื่อยกระดับให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นโครงการ “การกุศล” และเป็นโครงการขนาดใหญ่ ที่ดำเนินการไปโดยไม่มีผลประโยชน์ตอบแทนให้ผู้ร่วมงานเป็นเงิน นอกจากผลตอบแทนที่เป็นบุญกุศล ได้ความสุขใจ ความภาคภูมิใจในการสร้างสาธารณะประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ บุคคลที่เป็นผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ ก่อให้เกิดพลังศรัทธาแห่งปัญญา มีภาวะผู้นำจิตวิญญาณกลุ่มภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการนี้จนบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำที่มีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ พระธรรมพุทธิมงคล (สอิ่ง สิรินนโท) หรือ “เจ้าคุณสอิ่ง” เจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 14 และเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี

พระธรรมพุทธิมงคล (สอิ่ง สิรินนโท) มีแนวคิดที่ว่า “พระพุทธรูปศาสนาต้องคงอยู่กับประชาชนตลอดไป” ท่านเจ้าคุณจึงได้นำเสนอแผนงาน/โครงการก่อสร้างพระพุทธรูปศิวิไลศรีสุวรรณภูมิ ปางโปรดพระพุทธรูปมารดา หรือปางกตัญญูกตเวที ที่มีขนาดหน้าตักกว้าง 24.9 เมตร สูง 32 เมตร (บริษัทรัชดาหินอ่อน จำกัด, 2556) (รวมแท่น) โดยใช้วิธีการแกะสลัก (นูนสูง) ไว้บนหน้าผามังกรบินเทือกเขาพุทธรักษา เขตวนอุทยานแห่งชาติพุฒิม่วง อยู่ใกล้กับวัดเขาทำเทียม (ธรรมเจียร) ในเขตเทศบาลตำบลท้าวอู่ทอง โดยมุ่งหวังให้เป็นพุทธมณฑลประจำจังหวัดและเชื่อมโยงกับแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอู่ทองเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงพระพุทธศาสนาเป็นรมณีสถาน รวมทั้งสร้างความมั่นคงและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้แผ่ไพศาลเจริญรุ่งเรืองไปทั่วโลก

เมืองอู่ทองนั้น นักโบราณคดีได้พบหลักฐานการติดต่อค้าขายกับอินเดียตั้งแต่สมัยยุคเหล็กตอนปลายของอินเดีย อยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 3-5 (ชิน อยู่ดี, 2509) ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจรเข้สามพัน พบโบราณสถานที่เป็นเจดีย์ 13 องค์ พบโบราณวัตถุอยู่ในเขตอู่ทองในสมัยทวารวดีหลายชนิด เช่น ในเจดีย์หมายเลข 1 พบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีเป็นพระพุทธรูปสำริด ปางเสด็จจากดาวดึงส์และแผ่นอิฐตกแต่งลวดลายธรรมจักรและจารึก มีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-12 เจดีย์หมายเลข 2 พบวัตถุโบราณสมัยทวารวดีเป็นเศียรพระพุทธรูปทองคำ ธรรมจักรศิลา เป็นต้น (เชมชาติ เทพไชย, 2542) นอกจากนี้ยังขุดพบจารึกบนเหรียญเงิน จารึกคำว่า “เย ธมมา” บนแผ่นอิฐ มีอายุช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 พระอุมาตราบูนปั้น เสาหินแปดเหลี่ยมและแท่นรอง อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-14 (หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542) และพบโบราณสถานโบราณวัตถุที่บ่งบอกว่าเป็นศิลปะ “สมัยทวารวดี” จำนวนมากอีกด้วย จึงมีหลักฐานเชื่อได้ว่าพระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนเมืองอู่ทอง

การบริหารจัดการโครงการสร้างพระพุทธรูปศิวิไลศรีสุวรรณภูมิ ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนในเบื้องต้น แต่ท่านเจ้าคุณสอิ่งมีความตั้งใจอันมั่นคงไม่ ได้เริ่มสำรวจพื้นที่ และเริ่มลงมือก่อสร้างเมื่อปี 2557 ถึงปี 2566 จึงเสร็จสมบูรณ์รวมทั้งสภาพภูมิทัศน์โดยรอบ และสาธารณูปโภค โดยได้รับบริจาคเงินและการสนับสนุนทรัพยากรจากทุกภาคีเครือข่ายตั้งแต่ระยะการก่อตัวจนถึงสิ้นสุดโครงการ จึงมีประเด็นที่น่าศึกษาว่า มีปัจจัยและกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้างที่เป็นแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจนส่งผลให้โครงการนี้บรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์

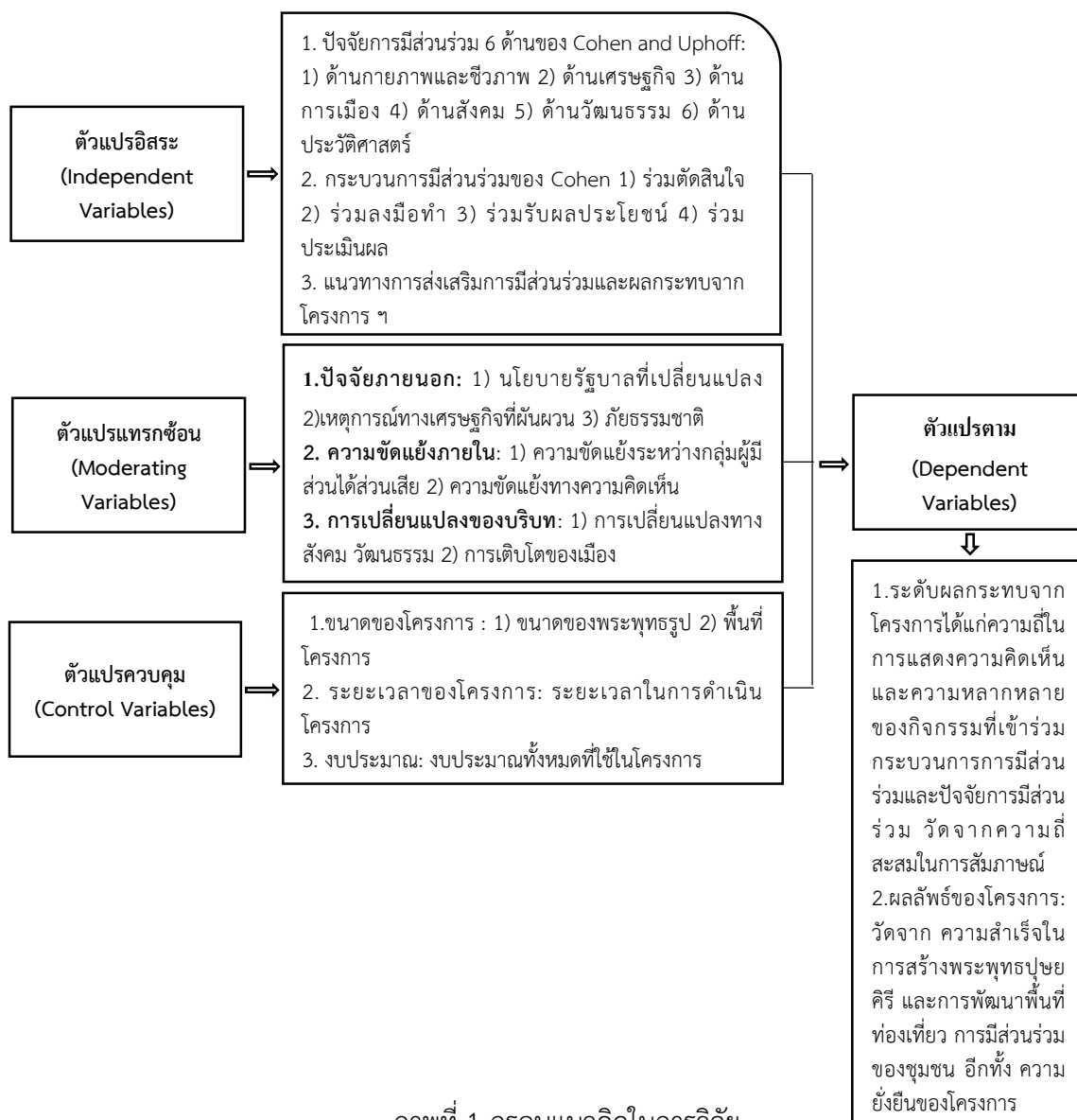

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการสร้างพระพุทธรูปศิวิไลซ์สุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง
2. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการสร้างพระพุทธรูปศิวิไลซ์สุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการสร้างพระพุทธรูปศิวิไลซ์สุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีของ Cohen & Uphoff ดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ตามคุณลักษณะและเกณฑ์การมีส่วนร่วมในการในการสร้างพระพุทธรูปขุขันธ์ศรีสุวรรณภูมิ และสามารถเข้าร่วมในกระบวนการวิจัยได้ในทุกขั้นตอนตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย จำนวน 9 ราย คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภาคละ 3 ราย 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มชุมชนในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 11 เขตเทศบาลตำบลท้าวอู่ทอง อำเภออู่ทอง โดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 และนำไปคำนวณโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม และกระบวนการมีส่วนร่วม ฉบับที่ 2 สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ สอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบและความพึงพอใจต่อโครงการฯ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Fact validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ด้านเนื้อหาภาษาและความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เมื่อ ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป 2) เครื่องมือเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้ (1) ดำเนินการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาคำนวณหาค่าของความสอดคล้อง ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าคำถามแต่ละข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำแบบทดสอบได้ (2) นำชุดคำถามดังกล่าวนี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.878

4 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการเสวนากลุ่มเฉพาะจะใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัยวิธี 2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ เช่น SPSS, AMOS

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กิจกรรมที่มีความถี่ในการกล่าวถึงสูงสุดเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff ทั้ง 6 ด้าน จากภาคีเครือข่าย มีผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมทางด้านกายภาพและชีวภาพ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความถี่สะสมสูงสุด 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) รายได้และอาชีพ (2) ภูมิลาเนา ความผูกพันกับชุมชนหรือพื้นที่ที่จัดกิจกรรม (3) สุขภาพ สุขภาพทั้งกายและใจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม

2) ด้านการมีส่วนร่วมทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความถี่สูงสุด 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (2) จิตใจกุศลและความศรัทธา การมีเจตนาบริสุทธิ์ในการทำบุญและความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ผู้คนอยากมีส่วนร่วมในโครงการ (3) พลังความสามารถทางเศรษฐกิจ และ (4) ความร่วมมือในทุกระดับระหว่างบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่างๆ มีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการให้สำเร็จ

3) ด้านการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความถี่สูงสุด 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน (2) การสร้างอุดมการณ์และค่านิยม เช่น ความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ และการพึ่งพาตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุเป้าหมาย (3) การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการสร้างความสามัคคีในชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนโครงการขนาดใหญ่ให้สำเร็จ และ (4) การเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เป็นการสร้างความเป็นเจ้าของโครงการและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

4) ด้านการมีส่วนร่วมทางด้านสังคม พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความถี่สูงสุด 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านศาสนา เพราะเห็นว่าหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแรงจูงใจสำคัญในการเสียสละและทำความดีเพื่อส่วนรวม (2) ปัจจัยทางสังคม ความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การได้รับการยอมรับและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน (3) ปัจจัยด้านผลประโยชน์ การได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เช่น การพัฒนาชุมชน การค้าขาย การส่งเสริมการท่องเที่ยว (4) ปัจจัยด้านการชักชวน การได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน หรือเจ้าหน้าที่โครงการฯ

5) ด้านการมีส่วนร่วมทางด้านวัฒนธรรม พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความถี่สูงสุด 6 ปัจจัย ได้แก่ (1) ผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางศาสนา เช่น พระสงฆ์ หรือผู้นำชุมชน ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่เคารพนับถือจะสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่นทำตามได้ (2) ความเชื่อและค่านิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญ การสร้างกุศล และการอนุรักษ์วัฒนธรรม (3) เป้าหมาย การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน จะช่วยดึงดูดให้คนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น (4) การสนับสนุน เช่น การสร้างโอกาสให้แสดงความสามารถ การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน จะช่วยส่งเสริมให้คนกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (5) นิสัยและขนบธรรมเนียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีความผูกพันกับประเพณีและวัฒนธรรม และ (6) การผลักดัน การใช้กลไกต่างๆ เช่น การสร้างความคาดหวัง การสร้างความผูกพัน หรือแม้แต่การบังคับในบางกรณี

6) ด้านการมีส่วนร่วมด้านประวัติศาสตร์ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความถี่สูงสุด 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) การสื่อสารทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตน (2) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน (3) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อทางศาสนาและความเคารพต่อบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ และ (4) การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่ได้แสดงความคิดเห็นและมีความถี่สูงสุดตามกรอบแนวคิดของ Cohen ในการสร้างพระพุทธบุษยคีรีศรีสุวรรณภูมิ พบว่า (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้มีส่วนร่วมแสดงให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมสูงในการตัดสินใจ เห็นได้จากการเข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง (ร้อยละ 90 รายงานว่าเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ) มีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหายอย่างแข็งขัน และการมีส่วนร่วมในการระดมทุน สิ่งนี้สอดคล้องกับมิติการตัดสินใจของโคเฮน ซึ่งบ่งชี้ถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในโครงการฯ (2) การมีส่วนร่วมในการลงมือทำ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกือบ

ทั้งหมด (ร้อยละ 95) มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโครงการผ่านการจัดหาทรัพยากร การอำนวยความสะดวก และการระดมชุมชนกิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับมิติการลงมือทำของโคเฮน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าต่อความสำเร็จของโครงการ ฯ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคาดหวังผลประโยชน์หลายอย่างจากโครงการ โดยหลักๆ คือ ทางเศรษฐกิจ (การท่องเที่ยวและรายได้เพิ่มขึ้น) และทางสังคม (โครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการปรับปรุงและความภาคภูมิใจของชุมชน) ผลประโยชน์ที่รับรู้เหล่านี้สอดคล้องกับมิติการรับผลประโยชน์ของโคเฮน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมมองว่าโครงการเป็นวิธีการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตน และครอบครัว และ (4) การประเมินผล แม้ว่าจะมีฉันทามติทั่วไปเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินผล แต่กลไกเฉพาะสำหรับการติดตามและประเมินผลผลลัพธ์ของโครงการนั้นอย่างเป็นทางการน้อยกว่า สิ่งนี้ชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการวิจัยในอนาคตเพื่อสำรวจวิธีการประเมินผลเชิงระบบมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 แบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามด้านผลกระทบและความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อโครงการสร้างพระพุทธรูปขี้ศรีสุวรรณภูมิฯ สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านผลกระทบ ประกอบด้วย 1) เศรษฐกิจ พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 71 ได้แสดงความคิดเห็นว่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่เริ่มโครงการ (2) โครงการฯ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า และประปา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจและชาวบ้านในท้องถิ่น (3) กระตุ้นการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในภูมิภาค 2) สังคมและวัฒนธรรม พบว่า (1) โครงการฯ ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจ และเอกลักษณ์ของชุมชน เนื่องจากเน้นย้ำความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของภูมิภาค (2) กลุ่มตัวอย่างแสดงความเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าโครงการฯ ได้มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และส่งเสริมอารยธรรมทวารวดีอย่างไ้ก็ตาม มีบางส่วนที่แสดงความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวสูงสุด

2. ด้านความพึงพอใจ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อโครงการสร้างพระพุทธรูปขี้ศรีสุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงแหล่งอารยธรรมทวารวดีเมืองอุทอง ในภาพรวมทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 3 ชุมชนมีความเห็นว่าเหมาะสมเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.29 รองลงมา ได้แก่ ข้อ 4 ชุมชนมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฯ มีค่าเฉลี่ย 4.26 และข้อที่ 2 ชุมชนพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการฯ มีค่าเฉลี่ย 4.22

3. ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด 1) ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สถานที่จอดรถการขนส่งสาธารณะ และป้ายบอกทาง เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 2) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและความกังวล รวมทั้งเพื่อให้แน่ใจว่าผลประโยชน์ ของโครงการฯ ถูกกระจายอย่างเป็นธรรม 3) ควรดำเนินการเพื่อปกป้องแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และป้องกันผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม และ (4) ควรพัฒนากรอบการจัดการการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม เพื่อปรับสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษากิจกรรมที่ 2 การเสวนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ควรดำเนินงาน ดังนี้ (1) สร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและโปร่งใส สร้างเว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยจัดตั้งคณะกรรมการร่วมจากทุกภาคส่วน

เพื่อร่วมกันตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ ของโครงการ จัดทำงบประมาณประชาชน (3). สร้างความเป็นเจ้าของโครงการฯ โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมทำบุญ กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้รางวัล: เพื่อเป็นการขอบคุณและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการ และ (4) สร้างความยั่งยืนของโครงการ โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสนับสนุนโครงการในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยโดยใช้รูปแบบผานวิธี ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายจากผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยหลัก 6 ด้าน พบว่า มีปัจจัย 3 ด้านที่ช่วยผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ 1) ประวัติศาสตร์ เป็นปัจจัยการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์เข้ากับชีวิตประจำวัน 2) เศรษฐกิจ เป็นปัจจัยการสร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน และ 3) วัฒนธรรม เป็นปัจจัยการให้ความสำคัญกับความเชื่อและค่านิยมของชุมชน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโลกปัจจุบันมีระบบการสื่อสารไร้พรมแดน มีการสื่อสารที่เข้าใจง่าย และการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์เข้ากับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าและมีความผูกพันกับโครงการสร้างพระพุทธรูปที่เกิดจากความศรัทธาปสาทะ และความเลื่อมใสในพระบรมศาสดา ให้เกิดเป็นประเพณี อานิสงส์ และคติธรรมที่แฝงในองค์พระพุทธรูป ทำให้ผู้กราบไหว้ได้เข้าถึงจุดประสงค์หลัก คือ พระคุณของพระพุทธเจ้าจริงๆ นอกจากนี้ ผู้นำโครงการยังเป็นที่เคารพศรัทธา ได้สร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน โดยการให้ความสำคัญกับความเชื่อและค่านิยมของชุมชน และการมีผู้นำที่เข้มแข็ง ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ จุติพร มาเพิ่มผล (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ด้านผู้นำท้องถิ่น และด้านการรับรู้ของประชาชน ตามลำดับ และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ และเมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น ปัจจัยด้านการรับรู้ของประชาชน ปัจจัยด้านผู้นำท้องถิ่น และปัจจัยด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ตัวแปรด้านการรับรู้ของประชาชน และตัวแปรด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น และด้านผู้นำท้องถิ่นตามลำดับ

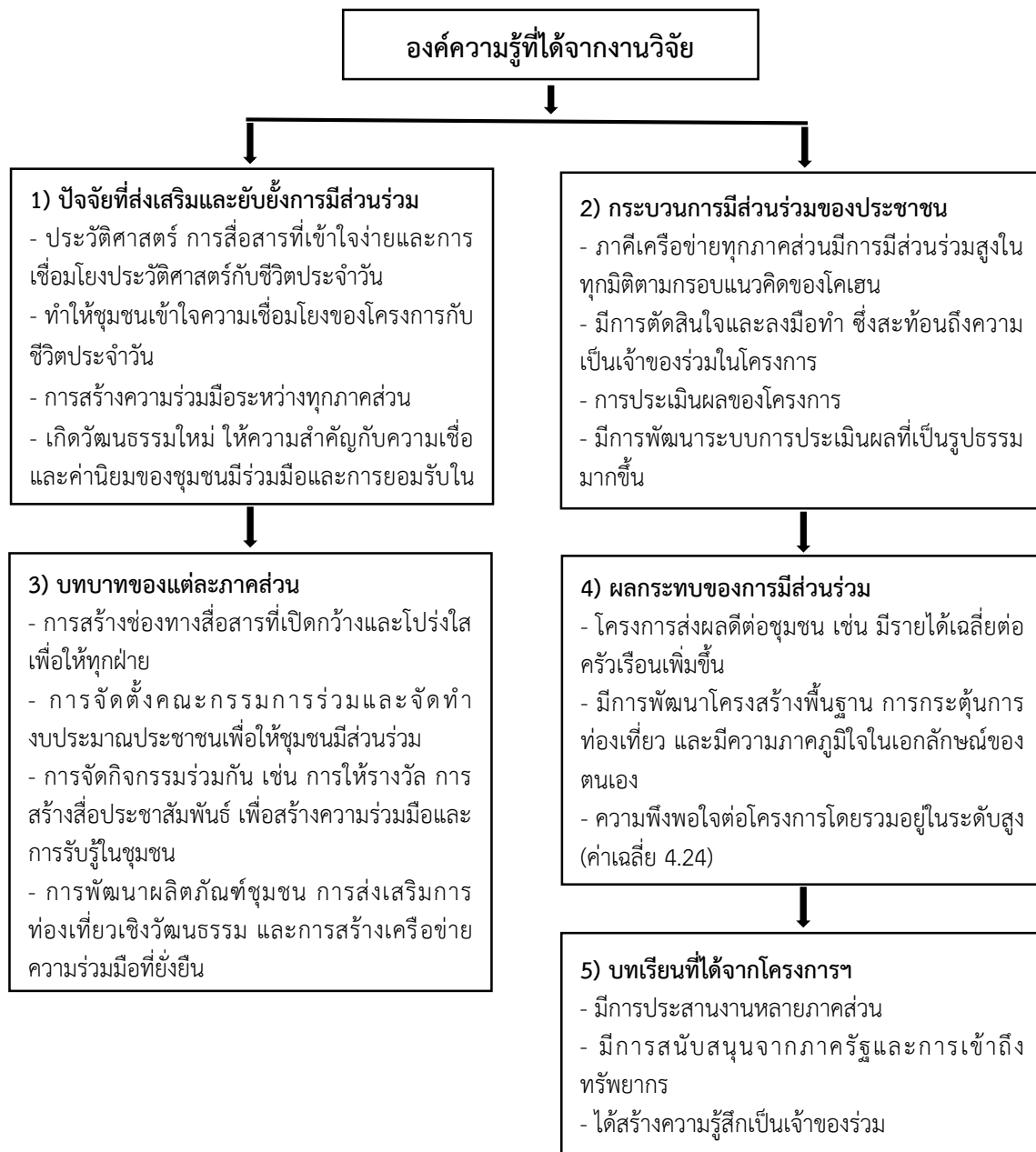

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผู้มีส่วนร่วมแสดงระดับการมีส่วนร่วมสูงในทุกมิติของโคเฮน ได้แก่ การตัดสินใจ การลงมือทำ และการรับผลประโยชน์ โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ การเสนอแนวคิด การระดมทุน และการจัดหาทรัพยากร ผลประโยชน์ที่คาดหวัง แต่การประเมินผลยังขาดระบบที่เป็นทางการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโครงการสร้างพระพุทธรูปศิวิไลศรีสุวรรณภูมิและการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทวารวดีเมืองอู่ทอง เป็นโครงการขนาดใหญ่ เป็นสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ร่วมกำหนดปัญหาและเป้าหมายในการพัฒนา รวมถึงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสม เป็นต้น สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ อุบลวรรณ ภาวกันันท์ และศรีณย์ กอสนาน (2565) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุโดยองค์กรเครือข่าย (กิจกรรมที่ 1) พบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุขององค์กรเครือข่ายนี้มี 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และ (4) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์หรือรับผลประโยชน์ หน้าที่หลักขององค์กรจะถูกนำมาเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิบัติและสนับสนุนกิจกรรมของผู้สูงอายุ ซึ่งยังคงเป็นไปตามรูปแบบของทางราชการ เช่น การทำประชาคมหมู่บ้าน การวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน/สังคม ซึ่งส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนจะอยู่ในขั้นที่ 1 คือ ร่วมวางแผน ส่วนขั้นต่อไป คือ การดำเนินการ การติดตามตรวจสอบจะเป็นบทบาทหน้าที่ของทางราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้สูงอายุจะเข้ามามีบทบาทอีกครั้งก็คือการร่วมรับผลประโยชน์

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ผลกระทบและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการฯ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และกระตุ้นการท่องเที่ยว 2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม เสริมสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และ 3) มีความพึงพอใจในภาพรวมเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมาก และด้านที่ 2 สรุปข้อเสนอแนะจากการเสวนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะคือ (1) ควรสร้างช่องทางสื่อสารที่เปิดกว้างและโปร่งใส (2) ควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วม และจัดทำงบประมาณประชาชน (3) ควรจัดกิจกรรมร่วมกัน ให้รางวัล และสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ และ (4) ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะชุมชนจากทุกภาคส่วนมีความพึงพอใจต่อโครงการและได้รับผลกระทบเชิงบวกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และทางด้านสิ่งแวดล้อมเพราะมีสภาพนิเวศวิทยา และภูมิทัศน์ที่สวยงาม เกิดความภาคภูมิใจในฐานะเป็นชุมชนในพื้นที่โครงการฯ เกิดการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นลินี ตรีสวร และไทรรัตน์ จารุทัศน์ (2563) ได้ศึกษาผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมของโครงการรูปแบบผสม กรณีศึกษา โครงการ ไอคอนสยาม, วิสซ์ดอม วัน-โอ-วัน และ สามย่านมิตรทาวน์ ผลการศึกษพบว่า ผลกระทบของโครงการรูปแบบผสมที่มีศูนย์การค้าเป็นหลัก มีตั้งแต่ช่วงระยะก่อสร้างและหลังก่อสร้าง ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ สามารถแบ่งผลกระทบออกเป็น 3 ด้าน ตามแนวคิดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น (1) ช่วงระยะเวลาก่อสร้าง ระยะ 0-500 เมตร ได้รับผลกระทบเชิงลบเรื่องฝุ่นละออง กลิ่น เสียง (2) ช่วงระยะ 101-1,000 เมตร ได้รับผลกระทบเรื่องจราจรติดขัดที่เป็นปัญหามากที่สุด โดยมีผลกระทบเชิงบวกในเรื่องของการจ้างงาน และ (3) ช่วงระยะหลังก่อสร้างทั้ง 3 ระยะ ได้รับผลกระทบเชิงบวกในการเดินทางสะดวกสบายมากขึ้นรวมถึงการจ้างงาน ส่วนผลกระทบเชิงลบ ยังคงเป็นเรื่องของการจราจรติดขัด

องค์ความรู้ที่ได้

ภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

สรุป

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสร้างพระพุทธรูปขยศิริศรีสุวรรณภูมิเป็นตัวอย่างที่ดีของการทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเป็นแรงบันดาลใจให้กับโครงการอื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาชุมชน สามารถสรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) โครงการฯ มีความต่อเนื่อง แม้การมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนมีความต่อเนื่องแตกต่างกันไป บางภาคส่วนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่บางภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในช่วงระหว่างดำเนินการตาม แต่ก็ส่งผลให้โครงการขนาดใหญ่ที่เริ่มต้นจากการไม่มีงบประมาณจนสร้างสำเร็จโดยสิ้นงบประมาณ 200 ล้านบาท 2) การมีส่วนร่วมจากหลากหลายภาคส่วน จะพบว่าตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

มีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเข้ามาร่วม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนโครงการฯ 3) จิตอาสา พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้เป็นผู้ที่มีจิตอาสา

ข้อเสนอแนะ

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง
- 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
- 3) การประชาสัมพันธ์ ควรสร้างสรรค์สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ และแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- 4) การวิจัยและพัฒนา ควรศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้น
- 5) การสร้างความยั่งยืน ควรมีกกลไกในการสร้างความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและพัฒนาโครงการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เชมชาติ เทพไชย. (2542). *โบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสุพรรณบุรี*. สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 2 สุพรรณบุรี. ปทุมธานี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สารรังสรรค์.
- จตุพร มาเพิ่มผล. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดระยอง. *รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ชิน อยู่ดี. (2509). *เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ที่อำเภอบ้านนาเมืองอุททอง*. โบราณวิทยาเมืองอุททอง. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี: เอส.อาร์. พรินติ้ง.
- นลินี ตรีสรวร และไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2563). ศึกษาผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมของโครงการรูปแบบผสม กรณีศึกษา โครงการ ไอคอนสยาม, วิสซ์ดอม วัน-โอ-วัน และสามย่านมิตรทาวน์. *สารศาสตร์: วารสารสถาปัตยกรรมและการออกแบบ*, 3(4): 935-948.
- ปรีชญา เวสารัชช์. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บริษัทรัชดาหิโนอัน จำกัด. (2566). *โครงการแกะสลักพระใหญ่บนหน้าผาเขาทำเทียม สมเด็จพระพุทธ-บุษยศรีศรีสุวรรณภูมิ*. อำเภอบ้านนา จังหวัดสุพรรณบุรี (ภาพถ่าย).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2565). *การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). *คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน: คู่มือการจัดการสร้างความปรองดองในระบบบริการสาธารณสุข*. ขอนแก่น: ศิริภัณฑ์ ออฟเซ็ท.

- หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อุบลวรรณ ภาวกานันท์ และศรัณย์ กอสนาน. (2565). “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุโดยองค์กรเครือข่าย” ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง โครงการบูรณาการศาสตร์และศิลป์: นวัตกรรมศิลปะการละครพุทธเกษตรเพื่อเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมและสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- Arnstein, Sherry R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4): 216-224.
- Berkley G.E. (1975). *The Craft of Public Administration*. Boston: Allyn and Bacon
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- _____. (1977). *Rural Development Participation Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. Published by the Rural Development Committee Center for International Studies Cornell University.
- William, E. (1976). Electoral Participation in a Low Stimulus Election. *Rural Development*, 4(1): 111-124.

